

A *Létünk* folyóirat 2021-ben ünnepelte alapításának ötvenedik évfordulóját. Az első lapszám 1971. december 1-jei dátummal jelent meg dr. Rehák László főszerkesztősége alatt. Jelezve a folyóirat ideológiai elköteleződését, mottóul Karl Marx *A politikai gazdaság bírálatához* című könyvének előszavából választottak egy mondatot, mely szerint: „Nem az emberek tudata az, amely létünket, hanem megfordítva, társadalmi létünk az, amely tudatunkat meghatározza.”

A mottó a nyolcvanas évek végéig nem változik, s a szövegek túlnyomó része is a jugoszláv típusú szocialista öngazgatás ideológiáját propagálta elsősorban. A folyóirat alapítójaként Vajdaság Dolgozó Népe Szocialista Szövetségének Tartományi Választmánya, kiadójaként a Forum Lapkiadó Vállalat szerepelt, a szerkesztősége pedig Szabadkán székel, évfolyamonként kezdetben 6, a későbbiekben 4 szám jelent meg.

A szerkesztők az ötven év alatt cserélődtek, az első két évtizedben a főszerkesztő személye változatlan egészen 1990-ig, amikor is a 4–5. szám már dr. Várady Tibor neve alatt jelenik meg, 2000-től Fehér Kálmán, 2004-től dr. Németh Ferenc, 2007-től dr. Bence Erika, 2017-től pedig dr. Mészáros Zoltán a folyóirat főszerkesztője.

Az ötvenéves jubileum lehetőséget teremt arra, hogy végigtekintsünk a lap történetén, s kiadónk úgy döntött, hogy ebből az alkalomból válogatásszámokat teszünk közzé azokból a szövegekből, amelyek egyfajta metszetét mutatják annak, milyen témák iránt mutatott érzékenységet és kapott lehetőséget a folyóirat szerkesztősége.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy a hetvenes–nyolcvanas évek tudományos publikációiban találunk-e arra vonatkozó előrejelzéseket, a korszakot uraló testvériség–egység és szocialista öngazgatás olykor már-már utópisztikus propagandaszövegeiben vannak-e nyomai annak, hogy a különböző nemzetek kvázi békés együttélése pillanatok alatt délibábbá válik, s Jugoszlávia a kilencvenes években az ideológiai csatározások, majd etnikai tisztogatások terepévé süllyed.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a mai internetes világban már minden (így ezek a tanulmányok is) könnyen elérhető, mégis hiszünk benne, hogy válogatásunkkal rávilágíthatunk arra, milyen irányai mutatkoztak a függetlenebb (ha ilyenről egyáltalán beszélhetünk) gondolkodásnak a titói szocializmus évei alatt. A válogatás szempontjai között szerepelt az is, hogy olyan tanulmányokat közöljünk újra, amelyek elsősorban a vajdasági magyarság léthelyzetével foglalkoztak, s mára vonatkozóan is vonhatunk le belőlük tanulságokat.